

Bij Holtman rolde nogal eens een schip van de helling

De Koninklijke

Ze bestaan nog: de bedrijven die honderd jaar en ouder zijn. Ze mogen het predikaat koninklijk dragen. Jan J. Ritzema belicht elke week een koninklijk bedrijf in de provincie Groningen. Vandaag scheepswerf Holtman in Stadskanaal.

Het gezangenboek ligt in de deur van de kraakschone Peugeot; klaar voor gebruik. Vooral geen misverstanden. "Wie bennen altijd streng geleuevg west," legt Hendrik Holtman spontaan het familie-archief bloot. Openhartig voegt hij eraan toe, zelf niet de meest fanatieke aanhanger van de Leer te wezen. Hij mist nog wel eens een dienst...

Door **Jan J. Ritzema**

Hendrik verhaalt over de 'roegbainders', die in de grauwe vooroorlogse jaren en ook na het voorspoedige einde van het Hitlers heilstaat zich op de hellingen van scheepswerf Holtman in Stadskanaal in de verweerde knuisten spogen. Doorgaans niet het beschaafde deel van de natie; 'n knetterende vloek omzoomde

nogal eens de zware arbeid. Holtman was een gunstige uitzondering. "De mensen selecteerden zokzulf, 't was nooit n troep," klinkt het. De huidige eigenaar is de vijfde generatie. Over-overgrootvader Hendrik Holtman stichtte in 1852 de werf. Aan het voeteinde van Stadskanaal. Waar de beeldbepalende waterweg de vaart van Ter Apel naar Borger kruiste. Een kanaal, dat onder-tussen al zo'n kwart eeuw terug ruim baan maakte voor een provinciale weg. "Ik wait nog wel, dat er op ain dag meer den honderd schepen in de Buner sluus schut werren," knikt Hendrik met grote stelligheid.

De teloorgang van de wetering beknotte tevens terdege de productiviteit van de werf. De helling waarvan de vaartuigen tot dan de plomperd in gleden was tot een nutteloze werkvlek gedegradeerd. Holtman werd een bakker zonder oven... "De werf was zesenzestig meter lang," meldt Hendrik met trots; sekuur alsof hij even eerder de duimstok langs de balken legde.

Loonlijst

"Er konden twee schepen achter mekaar gebouwd worden." Geen uitzondering; om werk zat Holtman nimmer verlegen. In de jaren dertig telde de loonlijst zelden minder dan dertig personeelsleden. Hendrik Holtman: "En ook na de oorlog waren het nog op z'n minst een man of twintig." Tot begin zeventig. Nadat de hel-

▲ **Hendrik Holtman: De meeste huurders zijn beginnelingen.**

Foto: Hans Banus

ling onbruikbaar was geworden, dienden de loontrekkers snel naar andere arbeid uit te zien. Tot gedwongen ontslagen kwam het niet. De nieuwe Philips-vestiging zette de poort wagenwijd open. Samen met z'n oom en naamgenoot zette Hendrik het bedrijf voort. "Ik ben in drie'nzestig gekomen," vertelt hij. "Ik was toen een jaar of vijftien. Mijn oom overleed in vijftachtig en vanaf die tijd doe ik het alleen."

Het werk schuwt hij niet. En met wat assistentie van wellwillende hulptroepen 'spijkert' Hendrik nog vlot een

nieuw jacht in mekaar. De scheepsbouw heeft voor hem geen problemen; en 't maakt niet uit of de opdracht een strontpraam betreft of een luxe pleziervaartuig. "Ik heb mien haile leven niks anders doen." Leergierig tot en met. Tot z'n achtendertigste schoof Hendrik 's avonds regelmatig achter de boeken. Haalde diploma's in diverse richtingen. Tot zelfs de makelaardij in huizen. Met een brede glimlach: "Voor de lol."

Verhuur

Met huizen bemoeit Holtman zich niet. Schepen des te meer.

Gepreciseerd: luxe pleziervaartuigen. Voor de verhuur. Negen heeft Hendrik in de aanbieding. Onder de naam Holtman Yachtcharter. Standplaats is het grensdorp Stroobos. Een strategische lokatie; noodgedwongen gekozen omdat Stadskanaal te ver verwijderd ligt van gewilde recreatiegebieden.

"Vanuit Stroobos ligt het hele watergebied open. De Friese meren en verderop Overijssel in. Het zou voor ons een stuk praktischer wezen, wanneer we het hele bedrijf naar Stroobos verplaatsten." Weliswaar lijkt een vloot van negen oogver-

blindende jachten indrukwekkend, maar niettemin noemt Holtman het aantal 'eigenlijk te weinig' om een optimaal rendement uit de onderneming te halen. "Of we voor tien of twintig boten reclame maken, maakt niet uit, de kosten blijven gelijk." Holtman overweegt daarom het personeelsbestand op te voeren en andermaal de productie van enkele boten ter hand te nemen. "Dat duur k nog best aan," klinkt het zelfverzekerd.

Kleurenfolder

Voor meer dan negentig procent is Holtmans werkgebied gene zijde van de landsgrens. Niet verwonderlijk derhalve dat een rijk uitgevoerde kleurenfolder spreekt van 'Auf und davon'. En 'entdecken und erleben' met kracht aanmoedigt. 'Bootsferien in Holland'. Gefortuneerde oosterburen worden gelokt met 'Nicht das Ziel sondern der Weg ist die Reise' en 'Sie werden Landschaften entdecken, so schön und idyllisch wie aus dem Bilderbuch'. Aan de Oberer Falkenweg in Wenden is Bundt Yachting gevestigd, die reeds tien jaar voor Duitsland de boekingen verzorgt.

Ervaringen zijn overbodig. "De meeste huurders zijn beginnelingen," bekent Holtman, "maar dat is geen probleem. We leren ze heel snel het hoe en wat. En waar ze op dienen te letten. De vaarregels bijvoorbeeld. Iedereen kan bij ons terecht. En een schade hebben we hoogst zelden!"

92 31-1-90